

Nr 41

Skatteutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändring i tulltaxeringsförfordningen (1960:391), m. m. fämte motioner.

Propositionen

I proposition 1971: 93 har Kungl. Maj:t under åberopande av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 2 april 1971 föreslagit riksdagen att

dels anta vid propositionen fogat förslag till (förfordning om) ändring i tulltaxeringsförfordningen (1960: 391),

dels anta rekommendationen den 9 juni 1970 av rådet för samarbete på tullområdet rörande ändring av nomenklaturen för klassificering av varor i tulltarifferna.

I propositionen föreslås att tullpreferenser i form av tullfrihet skall införas för import av halvfabrikat och färdigvaror från utvecklingsländerna.

Vidare föreslås att en rekommendation den 9 juni 1970 av rådet för samarbete på tullområdet rörande ändring av nomenklaturen för klassificering av varor i tulltarifferna godtas för svensk del.

Författningsförslaget har följande lydelse.

Förslag till**Förordning om ändring i tulltaxeringsförordningen (1960: 391)**

Härigenom förordnas att 8 § tulltaxeringsförordningen (1960: 391)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

8 §

Tullfrihet åtnjutes för:

1. varor, som inkomma för medlems av det kungliga huset räkning;
2.² varor, som införas av främmande stats beskickning, av person som tillhör sådan beskickning eller av någon av hans familjemedlemmar, i enlighet med lagen den 16 december 1966 (nr 664) med vissa bestämmelser om immunitet och privilegier, samt, i den mån Konungen därom förordnar, för varor, som införas av främmande stats konsulat, av person som tillhör sådant konsulat eller av någon av hans familjemedlemmar; i förekommande fall må hänsyn tagas till huruvida den främmande staten medgiver Sverige motsvarande förmån;

3.³ varor, som införas för sådana internationella organisationers eller till dylika organisationer knutna personers räkning vilka enligt lag eller annan författning äro berättigade till tullfrihet i enlighet med stadga eller avtal som gäller i förhållande till Sverige;

4.⁴

5.⁵ mindre maskiner och apparater samt instrument, redskap, verktyg och föremål av annat slag, som inresande yrkesutövarer inför i och för sin yrkesutövning under tillfälligt uppehåll i riket, därest de äro avsedda att användas av honom eller under hans personliga överinseende samt tullanstalten icke med hänsyn till varornas mängd eller beskaffenhet finner tullfrihet böra medgivas allenast på sätt i 10 § punkten 3 sägs;

6. förnödenheter medförda på och avsedda för transportmedel, som inkommer i trafik, för så vitt förnödenheterna med avseende å beskaffenhet och mängd skäligen kunna anses motsvara behovet;

7. proviant medförd på transportmedel, som inkommer i trafik, och avsedd för besättning eller passagerare, i den mån Konungen därom förordnar;

8. livsförnödenheter avsedda för och införda samtidigt med från utlandet inkommande djur, i den mån förnödenheterna prövas icke överstiga behovet under djurens transport till bestämmelseorten;

9. ventilationstrummor av trä för lastrum samt bastmattor och annan s. k. garneringsmateriel, uppenbarligen avsedd endast att skydda gods under transport, därest föremålen icke införas i handelssyfte;

10. inventarier och annan till last ej hänförlig materiel, tillhörande förolyckat fartyg eller luftfartyg; ävensom sjöfynd, som enligt vad sär-

¹ Senaste lydelse av rubriken 1968: 26.

² Senaste lydelse 1968: 741.

³ Senaste lydelse 1967: 243.

⁴ Upphävd 1966: 395.

⁵ Senaste lydelse 1963: 190.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

skilt är stadgat av tullanstalt utlämnas till bärgaren utan att bärgningen kungöres;

11. likkistor med lik; urnor med aska av lik; ävensom kransar och blommor avsedda till minnesgård åt avliden person;

12.⁶ varor, som annorledes än i handelssyfte införs av personer vilka inflytta från utlandet eller efter längre tids utlandsvistelse återvända därifrån, i den mån Konungen därom förordnar;

13. varor, som införs i anledning av arv, testamente eller gåva (härunder inbegripet utmärkelsetecken), ävensom varor, som inköpts för från utlandet skänkta medel, allt i den mån Konungen därom förordnar;

14. varuprov, mönster och modeller, som vid införseln eller efter nedskärning, makulering eller annan dylik åtgärd i samband med tulltaxeringen hava intet eller allenast obetydligt handelsvärde eller som med hänsyn till material eller utförande tydligen äro avsedda endast att utvisa varors beskaffenhet eller användning, ävensom, i den mån Konungen därom förordnar, kinematografisk film samt kataloger, prislister och annat merkantilt tryck rörande varor och tjänster, som erbjudas från utlandet;

15. typisk markutrustning och speciell undervisningsmateriel, som användes vid eller i samband med civil luftfart, när införseln företages av luftfartsmyndigheten eller lufttrafikföretag, så länge varorna användas för ifrågavarande ändamål;

16. varor, som införs för tillfällig användning vid aktuellt räddnings- eller bärgningsföretag eller därmed jämförlig humanitär hjälpaktion;

17. materiel för undervisnings-, vetenskapliga eller kulturella ändamål, i den mån Konungen därom förordnar;

18. materiel för turistpropaganda, i den mån Konungen därom förordnar;

19. blanketter till passersedlar, godslistor och dylika handlingar, som äro avsedda att begagnas vid in- och utförsel av varor eller vid internationell samfärdsel;

20.⁷ blanketter, register och andra handlingar avsedda att användas vid eller i samband med konferenser, kongresser eller liknande arrangemang av internationell karaktär;

21.⁷ varor, som äro avsedda att utdelas eller förbrukas vid utställningar och mässor, i den mån Konungen därom förordnar;

22.⁸ välfärdsmateriel för sjöfolk, i den mån Konungen därom förordnar;

23.⁹ handgjorda textilvaror, i den mån Konungen därom förordnar; 23. varor från utvecklingsländerna, i den mån Konungen därom förordnar;

24.¹⁰ varor, som inkomma till humanitär hjälporganisation, i den mån Konungen därom förordnar.

Denna förordning träder i kraft den dag Konungen bestämmer.

⁶ Senaste lydelse 1964: 254.

⁷ Senaste lydelse 1963: 190.

⁸ Senaste lydelse 1965: 613.

⁹ Senaste lydelse 1968: 359.

¹⁰ Senaste lydelse 1969: 288.

Motionerna

I detta betänkande behandlas

dels de i anledning av propositionen väckta motionerna

1971: 1452 av herr Hansson i Skegrie m. fl. (c, fp, m) vari hemställs att riksdagen vid behandlingen av proposition 1971: 93 beslutar, att gummidäck och slangar (tullposition 40.11) undantas från det i propositionen föreslagna tullfrihetsarrangemanget för u-landsvaror,

1971: 1458 av herrar Magnusson i Borås (m) och Hovhammar (m) vari hemställs att riksdagen beslutar

1. att de i motionen närmare angivna glasvarorna undantas från preferensbehandlingen,

2. att de preferensberättigade länderna skall begränsas på sätt i motionen anges och

3. att omfattningen av tullpreferenserna kommer till klart uttryck i tulltaxeringsförfordningen,

dels den vid riksdagens början väckta motionen 1971: 580 av herr förste vice talmannen Bengtson (c) vari hemställs "att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

1. att bestämmelser utfärdas så att i fråga om undervisnings- och liknande film till film hänförs såväl negativ som positiv film, samt

2. att enklare och klarare bestämmelser utfärdas för import av undervisningsfilm".

Utskottet

Det i propositionen framlagda förslaget om tullpreferenser i form av tullfrihet för vissa halvfabrikat och färdigvaror från u-länderna får ses som slutresultatet av mångåriga ansträngningar att i överensstämmelse med u-ländernas egna önskemål skapa förbättrade förutsättningar för deras utrikeshandel och därmed också för deras ekonomiska villkor. Alltsedan de första UNCTAD-överläggningarna 1964 har tullpreferenserna stått främst bland u-ländernas handelspolitiska önskemål. Det svenska erbjudandet avsåg ursprungligen ett system utan några undantag men med en skyddsklausul som gav möjlighet att tillgripa importrestriktioner. Erbjudandet gavs med den reservationen att om de större givarländerna begränsade sina erbjudanden skulle motsvarande begränsningar kunna göras för vår del. I fråga om riskerna för marknadsstörningar begärde de nordiska länderna, som i huvudsak agerat gemensamt i tullpreferensfrågan, bl. a. att man skulle få företa selektiva åtgärder mot det land eller de länder vars export gav upphov till

störningar. Den senare utvecklingen visade att flertalet givarländer yrkade på undantag från preferensbehandlingen, vilket för svensk del fick till följd att de varor inom textil-, sko- och lädervaruområdena som redan har en besvärande konkurrenssituation undantogs från preferenserbjudandet. Beträffande möjligheterna att inskrida mot marknadsstörningar erinrar departementschefen om att Sverige förbehållit sig rätten att i sådana situationer återinföra tull eller tillgripa importrestriktioner. Han anser det också möjligt att för svensk del tillämpa tullkontingenter för vissa varor om det skulle visa sig lämpligt.

Vid urvalet av mottagarländer har de nordiska länderna liksom övriga i-länder utgått från att dessa i huvudsak bör vara desamma för de olika givarländerna. I enlighet härmed kommer alla givarländers erbjudanden sannolikt att omfatta den s. k. 77-gruppen, som f. n. består av drygt 90 utomeuropeiska länder samt Jugoslavien och Cypern. Departementschefen förordar att de svenska erbjudandena ges förutom till 77-gruppen också till de i UNCTAD ingående länderna Israel, Cuba, Mongoliska Folkrepubliken och Västra Samoa. Demokratiska Folkrepubliken Korea och Demokratiska Republiken Vietnam bör också kunna ges preferenser. De två sistnämnda länderna står utanför såväl UNCTAD som FN. Vidare begärs fullmakt för Kungl. Maj:t att utsträcka preferenserna till att omfatta också vissa utomeuropeiska områden och länder för vilka i-länderna svarar. I sistnämnda grupp ingår bl. a. Hongkong.

Kontrollen av varornas ursprung är också viktig inom preferenssystemet, inte minst för att garantera att tullåtnaderna verkligen kommer u-länderna till godo. Kritik har riktats mot att systemet kan missbrukas av mindre nogräknade länder, vilka tar lättare på ursprungskravet än de stater med vilka vi har våra traditionella handelsförbindelser. Även om man inte helt kan bortse från sådana risker, bör farhågorna härför inte överdrivas, då mottagarländerna normalt har mera att förlora än att vinna på sådana manipulationer. Givarländerna torde också ha möjligheter att möta sådana åtgärder med skärpt kontroll och andra erforderliga sanktioner.

Formellt innebär förslaget en fullmakt för Kungl. Maj:t att förordna om tullfrihet för varor från utvecklingsländerna i enlighet med de i propositionen angivna riktlinjerna.

Med anledning av propositionen har i motionen 1971: 1452 yrkats undantag från preferensbehandlingen för gummidäck och slangar, och samma yrkande har framförts i skrivelse från Sveriges gummiindustri-förening. Vidare yrkas i motionen 1971: 1458 undantag för vissa glasvaror. I sistnämnda motion begärs också att preferenserbjudandena begränsas till att omfatta 77-gruppens medlemmar samt Israel, Cuba, Mongoliska Folkrepubliken och Västra Samoa samt att omfattningen av erbjudandena preciseras i författningstext och inte ges i form av en obegränsad fullmakt.

Som skäl för yrkandena om undantag från preferensbehandlingen för gummidäck och slangar åberopas att ett flertal multinationella däck-industrier har sammanlagt över 100 fabriker i u-länder och att det i ett sådant läge är orimligt att öppna den svenska marknaden för en tullfri import av däck samtidigt som andra länder, bl. a. Finland och Norge, kan väntas göra undantag för däck. Motionärerna pekar på erfarenheterna från Teko-området och menar att det är bättre att förebygga marknadsstörningar än att försöka komma till rätta med dem när skadan redan är skedd. I fråga om glasvarorna åberopas främst den svenska glasindustrins bekymmersamma situation och risken för liknande effekter som gummiindustrin befarat.

Utskottet vill med anledning av undantagsyrkandena först framhålla att det även från flera andra branscher framställts önskemål om undantag i samband med remissbehandlingen av det svenska förslaget och att de avisats med hänsyn till att de inte byggt på faktiska uppgifter om en marknadsstörande u-landskonkurrens utan på antaganden om sådana följder av preferenserna. U-ländernas andel av den totala däckimporten har hittills varit mycket blygsam. Däremot uppvisar importen av glasvaror från Jugoslavien, vilket land som tidigare nämnts ingår i 77-gruppen, en något större andel av denna import utan att dessa siffror därför kan betecknas som oroande. Det förtjänar framhållas att flertalet givarländer inte gjort några förbehåll för de här avsedda varorna och att den marknad som dessa länder representerar måste te sig betydligt intressantare än Sverige från u-ländernas och de multinationella gummiföretagens synpunkt.

Utskottet vill inte förorda en urholkning av det till sin omfattning ganska begränsade svenska erbjudandet genom ytterligare undantag utan förordar i stället att frågan följs med största uppmärksamhet av berörda myndigheter och att vid behov erforderliga motåtgärder sätts in skyndsamt. Självfallet bör i detta sammanhang de multinationella företagens åtgärder studeras med särskild vaksamhet. Dessutom förutsätter utskottet att en effektiv marknadsövervakning i dessa frågor kommer att utövas av de berörda delarna av näringslivet. Det är särskilt angeläget att motåtgärder kommer till stånd innan skadeverkningar uppstått för den svenska industrin.

Beträffande länderurvalet anser utskottet sig inte kunna biträda motionärernas förslag om begränsningar. De länder, som föreslås få de angivna tullförmånerna, deltar alla direkt eller indirekt i FN eller UNCTAD utom Nordkorea och Nordvietnam. De två sistnämnda länderna torde i stort sett sakna handelspolitisk betydelse, varför erbjudandet i dessa fall i viss mån bör ses som en konsekvens av utrikespolitiska överväganden. Vad slutligen gäller frågan om formen för genomförandet av preferenssystemet genom en fullmakt för Kungl. Maj:t vill utskottet erinra om att det på tullområdet av praktiska skäl visat sig

nödvändigt att i ett flertal frågor låta Kungl. Maj:t svara för utformningen av den mera detaljbetonade tillämpningen, som ofta måste justeras även under de tider då riksdagen inte är samlad. Då enligt utskottets förmenande den förevarande propositionen på ett tillfredsställande sätt redovisar den tänkta omfattningen och utformningen av systemet med tullpreferenser för u-länderna, finner utskottet inte skäl förorda någon annan form än fullmakt för Kungl. Maj:t att genomföra dessa åtgärder. Utskottet avstyrker således de i motionerna framförda yrkandena och tillstyrker propositionen i denna del. Beträffande de i propositionen föreslagna ändringarna av nomenklaturen för klassificering av varor i tulltarifferna har utskottet inte heller funnit någon anledning till erinran.

Utskottet behandlar i detta sammanhang också motionen 1971: 580 där motionären yrkar att vid införsel av undervisningsfilm skillnad inte skall göras mellan negativ och positiv film samt att enklare bestämmelser skall utfärdas för import av undervisningsfilm. Till stöd för yrkandet åberopar motionären ett tullmål i regeringsrätten, som lantbruksförbundets filmavdelning Sol-Film förlorade.

Det skulle enligt utskottets mening föra för långt att här redogöra för hela detta ärende, där beslutet innebar att importören fick betala allmän varuskatt med 220 kr. i samband med införseln av en undervisningsfilm. Enligt en UNESCO-konvention kan tullfrihet komma i fråga för bl. a. viss undervisningsfilm. En av huvudpunkterna i målet torde ha varit att undervisningsfilmen i detta fall importerades av en distributör och inte av någon som skulle använda den för undervisning. Filmen var vidare inte införd för undervisningsändamål utan för kopiering. Utskottet anser inte att några invändningar kan riktas mot gällande bestämmelser eller deras tillämpning i förevarande fall. Även om vissa importbestämmelser kan te sig krångliga, synes det enligt utskottets mening inte motiverat att med utgångspunkt i det aktualiserade fallet genomföra några väsentliga ändringar av införselbestämmelserna för undervisningsfilm, vilka torde få betecknas som liberala. Det kan emellertid framhållas att generaltullstyrelsens revisionsbyrå i ett annat mål tagit upp frågan om reglernas tillämpning, som inte ansetts helt tillfredsställande. Utskottet avstyrker således motionen 1971: 580.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

A. med bifall till proposition 1971: 93

1. avslår motionerna 1971: 1452 och 1971: 1458 och antar det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändring i tulltaxeringsförordningen (1960: 391),

2. antar rekommendationen den 9 juni 1970 av rådet för samarbete på tullområdet rörande ändring av nomenklaturen för klassificering av varor i tulltarifferna;

B. avslår motionen 1971: 580.

Stockholm den 19 maj 1971

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), Engkvist (s), Eriksson i Bäckmora (c), fru Holmqvist (s), herrar Kristenson* (s), Josefson i Arrie (c), Larsson i Umå* (fp), Carlstein (s), Nilsson i Trobro (m), Wikner* (s), Stadling (s), Hörberg (fp), Björk i Gävle (c) och fru Normark (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

1. av herrar Magnusson i Borås (m) och Nilsson i Trobro (m), vilka dels anfört följande:

”Som framhållits i motionen 1971: 1458 bör den tidigare hårt presade glasindustrin inte utsättas för ytterligare försämrade konkurrensförhållanden. Om glasvaror inte undantas från preferensbehandlingen kommer införseln från exempelvis Jugoslavien — som hör till de s. k. mottagarländerna och som redan med nuvarande tull har en betydande export på Sverige — sannolikt att öka i icke oväsentlig omfattning. Enbart av denna anledning borde glasvarorna ha förts upp bland undantagen i Bilaga 2 till propositionen. Med hänsyn till denna preferensfrågas stora vikt för den mindre och medelstora företagsamheten hade det varit lämpligt att förteckningarna över de varor och de utvecklingsländer som omfattas av tullpreferenserna hade kommit till uttryck i en av riksdagen godkänd författningstext. En ändring av preferensbehandlingen skulle sedan inte kunna göras utan riksdagens hörande.

I fråga om länderurvalet anser vi med hänsyn till den osäkerhet som f. n. råder i fråga om övriga i-länders slutliga ställningstagande till denna fråga att preferenserna tills vidare endast bör omfatta den s. k. 77-gruppen samt Israel, Cuba, Mongoliska Folkrepubliken och Västra Samoa.”

dels ansett att utskottet under punkten A.1. bort hemställa

att riksdagen med avslag på motionen 1971: 1452 och med anledning av motionen 1971: 1458 och proposition 1971: 93 antar propositionen och det vid propositionen fogade förslaget till för-

ordning om ändring i tulltaxeringsförordningen (1960: 391), med den ändringen att i bilaga 2 till propositionen även upptas tulltaxenr 70.13 och 70.14, samt att riksdagen beslutar att erbjudandet om tullpreferenser skall avse i Bilaga 4 till propositionen angivna länder samt Israel, Cuba, Mongoliska Folkrepubliken och Västra Samoa;

2. av herrar Eriksson i Bäckmora (c), Josefson i Arrie (c) och Björk i Gävle (c), vilka ansett att utskottet under punkten B. bort hemställa att riksdagen med bifall till motionen 1971: 580 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om enklare och klarare bestämmelser för import av undervisningsfilm i de avseenden som påtalas i motionen.

